

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Scenario 5.5

Radikalisering og valdeleg ekstremisme

5.5 Radikalisering og valdeleg ekstremisme

Scenario nr.5	<i>Radikalisering og valdeleg ekstremisme</i>
Risikoområde	<i>Tilsikta hendingar</i>
Scenariotype	<i>Spesifikk, Molde kommune</i>

Scenarioskildring

Scenarioet er utarbeida i samarbeid med Politiet i Møre og Romsdal. Scenarioet er lagt til Molde kommune i Møre og Romsdal og skildrar ein radikaliseringsprosess av ein etnisk norsk gut, som under gitte føresetnader ender med å utføre ei valdeleg ekstrem handling. Analysen har fokus på sjølve radikaliseringsprosessen og vegen fram til sjølve hendinga, konsekvensane av ein radikaliseringsprosess er likevel inkludert. Nedanfor følgjer eit kort samandrag.

Hendingsforløp

Radikaliseringsprosessen startar når guten er 13 år og går gradvis fram til han er 20 år. Han er interessert i politikk, ideologi og norsk kultur. Han er innom psykisk helsehjelp. Guten kjem stadig oftare med "rasistiske uttaler" som gradvis blir grovare og meir eksplisitt. Han bruker mykje tid på internett og høgre ekstreme nettstadar og diskusjonsforum, har få vener på skulen og isolerer seg etter kvart meir og meir.

Skildring av sjølve gjerningsdagen med mål og handling er ikkje inkludert offentleg versjon av FylkesROS. Konsekvensane av radikaliseringsprosessen er ei terrorhandling i Molde sentrum midt på dagen. Hendinga resulterer i 14 døde og 26 skadde.

Omfang: 14 døde og 26 skadde

Vurdering av sårbarheiter

Samanlikna med andre land har vi i Noreg høg grad av tillit til kvarandre og til styresmaktene. Vidare er Noreg eit demokratisk samfunn med stor grad av openheit. Møre og Romsdal samsvarar med resten av landet, og består av mange relativt små opne lokalsamfunn med høg grad av tillit. Dette er først og fremst ein styrkje, men det kan også vere ein sårbarheit som kan utnyttast av terroristar og andre kriminelle.

Arbeid med førebygging av radikalisering viser at «overgangar» representerer ein sårbarheit. Overgang frå barneskule til ungdomsskule, overgang frå ungdomsskule (kommune) til vidaregåande skule (fylkeskommune), overgang frå skule (fylkeskommune) til arbeidsløyse (NAV), flytting mellom kommunegrensar, overgang frå

politi-sak til psykisk helsevern-sak er alle døme på overgangar som kan vere krevjande for arbeidet med førebygging av radikaliseringsprosesser.

Det er mange aktørar som har moglegheit og ansvar for å førebygge radikaliseringsprosesser. Risikofaktorar og bekymringsteikn er informasjon som ofte er stykkevis og delt i både tid og rom. Førebygging av radikaliseringsprosesser krev samordning av informasjon og tiltak. Kommunikasjon og utveksling av informasjon på tvers av offentlege etatar, frivillige organisasjonar og familie/venner vil alltid vere ei utfordring. Personvern, ulike system, ulike roller og oppgåver, interessekonfliktar og relasjonar kan vere sårbarheiter og omsyn som må takast og som vanskeleggjer førebygging av ein radikaliseringsprosess.

Ein studie av kommunen si rolle i arbeidet mot radikaliseringsprosesser og valdeleg ekstremisme² viste at dette at dette arbeidet skaper både uro og utryggleik hos dei som arbeider i førstelinetenestene. Dette skuldast at radikaliseringsprosesser kan føre til store og alvorlege konsekvensar. Arbeidet med å identifisere individ i risiko og vurdere trugselen dei representerer og reagere «rett» er knytt til usikkerheit. Det kan vere både krevjande og stressande å vurdere ei «bekymring». Både «overvurdering» og «undervurdering» kan vere uheldig og potensielt auke problemet ein ønsker å førebygge. Dette representerer både eit dilemma og ei sårbarheit.

I 2017 vart det gjort endringar i lova om psykisk helsehjelp mellom anna for å redusere bruken av tvang i psykiatrien. Politiet har sidan dette hatt ei auke i oppdrag knytt til psykiatri. Psykisk uhelse er ein av dei sentrale faktorane som kan påverke radikaliseringsprosesser og viljen til å utøve ekstremt vald. Vurderingar mellom å minimere bruk av tvang i psykiatrien, tilbod om førebyggjande og terapeutisk psykisk helsehjelp i primær- og spesialisthelsetenesta, og å sikre tryggleik for individ og samfunn representerer ei sårbarheit.

Det er mange faktorar som kan føre personar inn i ein radikaliseringsprosess. I Møre og Romsdal står knappe 2000 ungdommar mellom 16 og 25 år utanfor utdanning og arbeid. Dette kan vere ei kjelde til opplevd utanforskap. Samfunnsutviklinga med aukande digitalisering, globalisering og bruk av sosiale medier kan også bidra til å forsterke opplevd utanforskap og framandgjering.

Internett og digitale nettverk er ein viktig arena for radikaliseringsprosesser. Stadig yngre personar, heilt ned i 12-års alderen, deltek i slike digitale nettverk. Mykje ekstremistisk propaganda er utforma for å appellere til yngre. Digitale relasjonar må likestillast med andre relasjonar, og tilleggas like stor truverdigheit. Gamerkultur, humor og musikk vevd saman med ekstremt tankegods og skapar digitale subkulturar med stor

² Lid, Stian; Winsvold, Marte; Søholt, Susanne; Hanse, Stig Jarle; Heierstad, Geir; Klausen, Jan Erling. Forebygging av radikaliseringsprosesser og voldelig ekstremisme. Rapport. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5804>

påverkningskraft³.

Tabell 17 viser kva for samfunnsfunksjonar som blir råka av ei terrorhending som ein konsekvens av ein radikaliseringsprosess.

Vurdering av sannsyn

Det er krevjande å vurdere sannsyn for tilsikta hendingar. Vi nyttar PST si nasjonal trugselvurdering for 2022 og legg til grunn at Møre og Romsdal ikkje skil seg vesentleg frå resten av landet.

I første kvartal kvart år kjem det tre offentlege trugsel- og risikovurderingar:

- *Etterretningstenesten (E-tenesten)* er Noreg si utanlands etterretningsteneste. «Fokus» er deira årlege analyse av status og forventa utvikling innan tema og geografiske områder som er relevant for norske interesser.
- *Nasjonal tryggingssmynde (NSM)* er fagetat for førebyggjande tryggleik og gir kvart år ut rapporten «Risiko».
- *Politiets sikkerhetsteneste (PST)* gir kvart år ut «Nasjonal trusselvurdering» ei ugradert utgreiing av forventa utvikling i det nasjonale trugselbiletet.

Rapporten *Nasjonal trusselvurdering* ligg til grunn for vidare drøfting om trugsel om politisk motivert vald frå ulike grupper. Det er likevel viktig å hugse at trugsel frå politisk motivert vald kan endre seg raskt og påverkast av hendingar over heile kloden.

Politiet i Møre og Romsdal kjenner til personar og miljø dei er uroa for når det gjeld radikalisering i fylket. Politiet følgjer med desse personane og miljøa. Det er avverja fleire valdshandlingar knytt til radikalisering i fylket. Vi reknar derfor med at føresetnadane for radikalisering og valdeleg ekstremisme er til stades i fylket.

Det er sannsynleg at sårbarheitsfaktorar som sosial isolasjon og generell utryggleik i samfunnet har blitt forsterka under pandemien dei siste to åra. Anti-statlege strømmingar har også auka under pandemien. Konspirasjonsteoriar kan bidra til dette. Pandemien har hatt ein samlande effekt på fleire høgreekstreme og høgreekstreme miljø.

PST vurderer trugselnivået for politisk motivert vald og -ekstremisme til «Moderat» - og at det er mogleg at høgreekstreme så vel som ekstreme islamistar vil prøve å utføre

3

<https://www.pst.no/globalassets/artikler/utgivelser/2021/dataspill-selfie-jihad-og-livestreaming-av-terrorangrep-hvordan-ekstreme-digitale-nettverk-pavirker-terrortrusselen-i-vesten-og-norge.pdf>

terror i 2022⁴. Det er ekstrem islamisme og høgreekstremisme som er forventa å utgjere dei største terrortrugslane mot Noreg.

Det er viktig å skilje mellom sannsynet for ein radikaliseringsprosess og konsekvensane av ein slik prosess iform av ei terrorhending. Dei fleste som blir radikalisert utfører av ulike grunnar ikkje massevald. Sannsynet for politisk motivert vald- og ekstremisme er følgjeleg mykje lågare enn sannsynet for radikalisering.

⁴ *Nasjonal Trusselvurdering 2022 (PST) s.14*

Tabell 17 Følgjer for samfunnsfunksjonar av radikalisering og valdeleg ekstremisme

Råka samfunnsfunksjonar (i kva stor grad)						Forklaring / kommentar
KRITISKE SAMFUNNSFUNKSJONAR	SVÆRT LITEN	LITEN	MODERAT	STOR	SVÆRT STOR	
Styring og kriseleiing			X			Utfordrar den normale beredskapen, men få sektor råka på same tid
Forsvar						Ikkje råka
Lov og orden			X			
Helse og omsorg				X		Helsetenester spelar ein store rolle i å førebyggje radikalisering
Redningsteneste				X		Krevjande aksjon i den akutte fasen
IKT-tryggleik i sivil sektor						Ikkje råka
Natur og miljø						Ikkje råka
Forsyningstryggleik (mat og medisinar)						Ikkje råka
Vatn og avløp						Ikkje råka
Finansielle tenester						Ikkje råka
Kraftforsyning						Ikkje råka
Elektroniske kommunikasjonsnett og tenester						Ikkje råka
Transport						Ikkje råka
Satellittbaserte tenester						Ikkje råka
VIKTIGE SAMFUNNSFUNKSJONAR	SVÆRT LITEN	LITEN	MODERAT	STOR	SVÆRT STOR	
Renovasjon og handtering av farleg avfall						Ikkje råka
Media			X			Hendinga vil bli føre til stor mediedekning, på kort og lang sikt.
Gravferd				X		Mange omkomne
Oppretthalde verksemd og sysselsetting på norsk sokkel						Ikkje råka
Barnehage og skular				X		Viktig arena for å førebyggje radikalisering. Spesielt overgang frå grunnskule til vidaregåande.

Trugselen frå høgreekstremistar

Kampsakene som fremjast har større appell enn tidlegare. Sentralt i fiendebiletet til dei høgreekstreme står etniske og religiøse minoritetar, norske styresmakter, politikarar, LHBT+ og tradisjonelle medium. Høgreradikale og høgreekstreme grupper vil fortsetje å gjennomføre handlingar som kan opplevast som krenkande for meiningsmotstandarar. Dette kan i seg sjølv påverke risikoen for valdshandlingar.

Trugselen frå ekstreme islamistar

Fråvær av ein kampsak med høg appell gjer at ein ikkje forventar etablering av organiserte ekstreme islamittiske grupper i Noreg i 2022. Likevel ser vi at organisasjonar som Al-Qaida og IS, som kvar for seg definerast som terrororganisasjonar av FNs Sikkerheitsråd, bruker internasjonale hendingar som propaganda for både støtte og rekruttering. Dagsaktuelle nyhende og hendingar blir bevisst brukt for å bygge opp under eit vestleg fiendebilde og ein forståing av at vesten er muslimfiendtleg. Oppleving av krenking og angrep på islam vil også kunne bidra til radikaliserings og legitimering av vald. Det vart i 2020 gjennomført fleire terroraksjonar i Europa som følgje av opplevd krenking. "

Anti-statlege strømmingar

Det er lite sannsynleg at personar med Anti-statleg overtyding vil utføre terror. Det er generell høg tillit til styresmaktene i Norge, så potensialet for rekruttering er lågt. Konspirasjonsteoriar om mellom anna Covid-19-pandemien ser ut til å vere samlande for ulike personar med Anti-statleg overtyding.

Trugselen frå venstreekstremistar

PST vurderer det som svært lite sannsynleg at venstreekstreme vil gjennomføre terrorhandlingar i Noreg, men forventar at enkelte venstreekstreme framleis vil bruke vald mot personar dei ser på som høgreekstreme⁵. Det har vore eit høgt aggresjonsnivå med valdelege samanstøyt i fleire demonstrasjonar. Dette forventast å fortsetje.

Vurdering av konsekvensar

Liv og helse

Radikalisering av enkeltpersonar i seg sjølv gir ikkje store konsekvensar for liv og helse. Det er valdeleg ekstremisme som ein konsekvensane av ein radikaliseringsprosess som kan ramme fylket vårt hardt.

Radikaliseringsprosessen resulterer i ei terrorhending som får store konsekvensar med omsyn døde (14) og alvorleg skadde (26). I tillegg til handtering av den akutte hendinga må ein forvente behandling av psykiske seinskadar og traume i mange år for dei som er direkte råka, innsatspersonell, pårørande og tilfeldige vitne. 25 % av dei råka utviklar slike lidningar. Dessutan kan dei som har vore utsett for liknande hendingar tidlegare

⁵ Nasjonal trusselvurdering 2022 (PST) s.24

oppleve ei reaktivering av traume. Erfaring frå andre hendingar med massevald viser at det er krevjande for mange å komme "i gang igjen med livet". Dette kan påverke opplærings situasjon og tilknytning til arbeidslivet, og få store konsekvensar for dei det gjeld. Samla konsekvens for liv og helse er vurdert som svært store.

Økonomi

Dei direkte økonomiske konsekvensane er vurdert til å vere store.

Indirekte kostnadar er ikkje vurdert.

Samfunnsstabilitet

Radikalisering av enkeltpersonar har truleg små konsekvensar for samfunnsstabiliteten. Radikalisering som resulterer i valdeleg ekstremisme kan påverke samfunnsstabilitet i stor grad. Ei terrorhending rårar i svært stor grad tilfeldig, og det er i stor grad manglande høve til å sleppe unna, hendinga er i svært stor grad tilsikta og rårar i stor grad sårbare grupper. Dette vil skape sterke kjensler som til dømes sinne, utryggheit, oppleving av manglande rettferd, meiningsløyse og avmakt. Samla konsekvens for sosiale og psykologiske reaksjonar i befolkninga for Møre og Romsdal er vurdert som svært store.

Demokratiske verdiar og styringsevne

Det er konsekvensane av radikalisering som kan påverke demokratiske verdiar og styringsevne. Eit angrep mot tilfeldige menneske og etniske minoritetar i sentrum av Molde på dagtid er ei vesentleg krenking av felles demokratiske verdiar og personleg tryggleik.

Krenking av demokratiske verdiar og personleg tryggleik kan slå ulikt ut. Erfaring har vist at dersom valdeleg ekstremisme blir utført av etniske minoritetar vil det kunne ha store konsekvensar for andre etniske minoritetar som ikkje har tilknytning til terrorhandlinga både i skule, lokalsamfunn og i det offentlege rom.

Konsekvensane i dette scenarioet vurderast til å vere middels.

Vurdering av uvisse

Vurderingane av sannsyn i FylkesROS bygger i stor grad på vurderingar gjort av PST og andre offentlege rapportar. Anslag om konsekvensar er understøtta av vurderingar gjort av DSB i *Analyser av krisescenario (2019)*. Samtalar med radikaliseringskontakt i politiet stadfester at sjølv om det er forbetringspotensiale i mange kommunar veit vi i dag mykje om bekymringsteikn og risikofaktorar for radikalisering og korleis arbeide førebyggjande med radikalisering.

Det er laga nasjonal handlingsplan⁶ og -retteleiar⁷ for førebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme som er nytta i analysen. Relevant forskning om radikaliserings er tilgjengeleg frå mellom anna *Senter for ekstremismeforskning: Høyreekstremisme, hatkriminalitet og politisk vold (C-REX)* og *Forsvarets forskingsinstitutt (FFI)*. *Regionalt ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (RVTS)* har brei kompetanse og er mellom anna ansvarleg for nasjonal mentoropplæring om førebygging av radikaliserings.

Det ligg føre omfattande dokumentasjon av radikaliserings og valdeleg ekstremisme frå andre land gjennom dei siste tiåra. Hendingar i Noreg har også bidratt med fenomenkunnskap, og ei rekke tiltak er satt i verk etter terroren på Utøya 22. juli 2011.

Risikoskildring

Valdeleg ekstremisme er sjeldan i Noreg. Det har ikkje skjedd større hendingar i Møre og Romsdal. Likevel vurderer PST det som mogleg, det vil seie «det er like sannsynleg som usannsynleg», med terror frå høgreekstremer og ekstreme islamistar. Konsekvensane av ei terrorhending som skildra i analysen er store. Det vil vere ei krise på nasjonalt nivå og råke Møre og Romsdal hardt. Menneskeleg lidings iform av omkomne, skadde og psykososiale traume vil råke mange. Den samla risikoen tilseier derfor at arbeidet med førebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme bør prioriterast i alle kommunar.

Sjølv om scenario er lagt til ein kommune er denne typen hendingar lite knytt til stad, og kan truleg skje alle stader i fylket. Overførbarheit vurderast som stor.

DSB rapporten "*Risikoanalyse av skuleskyting i Nordland*" gir god fenomenkunnskap. Sjølv om skuleskyting har fleire særtrekk er det overføringsverdi til arbeidet med radikaliserings. Rapporten skildrar at det å bu i mindre lokalsamfunn, som vi har mange av i vårt fylke, kan forsterke opplevings av utanforskap. Det at alle andre tilsynelatande er vellukka og har det så mykje betre, kan bidra til å forsterke opplevings av manglande tilhøyrsl. Dette er relevante faktorar i ein radikaliseringsprosess. Rapporten peiker også på at dei som er "stille og ikkje gjer så mykje av seg", kan vere vanskelegare å oppdage enn dei bråkete og utagerande, men utgjør ein minst like stor risiko når dei går gjennom ein radikaliseringsprosess.

Tabell 18 viser den samla risikovurderinga.

⁶ Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2020), Justis- og beredskapsdepartementet

⁷ Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme (2015), Justis- og beredskapsdepartementet.

Tabell 18 Samla risikovurdering, radikalisering og valdeleg ekstremisme.

Sannsynsvurdering						Forklaring	
SANNSYNET FOR AT HENDINGA INNTREFF I LØPET AV 100 ÅR	SVÆRT LAV	LAV	MIDDELS	HØG	SVÆRT HØG		
Det spesifikke scenarioet som er analysert			X			Nasjonal trusselvurdering 2022 (PST)	
Liknande hending andre stadar i fylket			X			Sjå nasjonale trusselvurdering.	
Konsekvensvurdering							
SAMFUNNSVERDI	KONSEKVENSTYPE	SVÆRT SMÅ	SMÅ	MIDDELS	STORE	SVÆRT STORE	
Liv og helse	Dødsfall					X	14 drepne
	Alvorleg skadde og sjuke				X		26 alvorleg skadde
Natur og kultur	Langtidsskadar på naturmiljø						Ikkje relevant
	Skader på kulturmiljø						Ikkje relevant
Økonomi	Direkte økonomiske tap				X		
	Indirekte økonomiske tap						Ikkje vurdert
Samfunnstabilitet	Sosiale og psykologiske reaksjonar					X	Hending som råkar tilfeldig, skaper utryggleik, osb.
	Påkjenningar i dagleglivet	X					Svært få tenester som er råka på kort og lang sikt
Demokratiske verdiar og styringsevne	Tap av demokratiske verdiar og nasjonal styringsevne			X			Krenking av vårt felles demokrati og personleg tryggleik
	Tap av kontroll over territorium						Ikkje relevant
SAMLA VURDERING AV KONSEKVENSAR						X	
Samla vurdering av uvisse		SVÆRT LAV	LAV	MODERAT	STOR	SVÆRT STOR	
KUNNSKAPSGRUNNLAG, SENSITIVITET OG METODE				X			Sterkt kunnskapsgrunnlag om førebygging av radikalisering, men likevel uvisse knytt til sannsyn og konsekvens.

Moglege tiltak

Sannsynsreduserande tiltak

Utanforskap, opplevd diskriminering, mobbing, manglande tilhøyrsløse er døme på risikofaktorar for radikaliseringsprosessen. Stort fokus på inkludering og systematisk haldningsskapande arbeid allereie frå barnehage og gjennom heile grunnskulen er sannsynleg ein av dei viktigaste barrierane mot radikaliseringsprosessen. Barnehagetilsette og lærarar gjer eit viktig førebyggjande arbeid mot radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme.

Det er viktig å auke fenomenkunnskap om radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme. Sannsynet for å oppdage personar i ein radikaliseringsprosessen aukar dersom fleire får betre kunnskap om bekymringsteikn og risikofaktorar for radikaliseringsprosessen. Kurs og opplæring for å auke kompetansen vil vere eit tiltak for å førebygge radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme

Inkludering av radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme i kommunane sine heilskaplege ROS-analysar vil kunne bidra med å sette tema på dagsorden og styrke det førebyggjande arbeidet i kommunane.

Kompetanse om radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme er låg i mange kommunar. Hendingar med valdeleg ekstremisme er sjeldne. Utveksling av erfaring og deling av kompetanse i nettverk er derfor nyttig. Nettverksarbeid mot radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme er komplekst sidan det potensielt er mange aktørar i ein kommune. Å samle representantar frå ulike tenester og kommunale oppgåver i eit tverrfagleg nettverk er ein god måte å arbeide førebyggjande med radikaliseringsprosessen.

Utvexling av kompetanse og erfaring mellom kommunar i interkommunale nettverk kan også vere både effektivt og nyttig. Mange kommunar har ulike eksisterande samarbeidsområde og samarbeidsstrukturar som kan utvidast til også å omhandle radikaliseringsprosessen.

RVTS Vest har eit eige mentornettverk for alle dei som har tatt mentorutdanning rundt i kommunane.

Kommunane som arbeider etter SLT-modellen har også samarbeid med utveksling av kompetanse og erfaring på tvers av både fagområde og kommunegrensar.

Det er i dag elleve kommunar i Møre og Romsdal som har involvert seg i arbeidet mot radikaliseringsprosessen, og arbeider systematisk med førebyggjande arbeid. Det er behov for at fleire kommunar i fylket startar prosessen med å forankre eit arbeid for førebygging av radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme. Om ein situasjon oppstår er det viktig å ha etablert eit system for samarbeid på tvers av etatar og fagområde i kommunen.

Eit fylkesnettverk for arbeidet mot radikaliseringsprosessen er under etablering. Nettverket skal arbeide strategisk og styrke koordinering og samordning av arbeidet mot radikaliseringsprosessen og valdeleg ekstremisme.

Styrke og legge til rette for systematisk arbeid med førebygging av radikaliserings i kommunane gjennom samordning av lokale rus- og kriminalitetsførebyggjande tiltak (SLT-modellen) eller tilsvarande strukturar. Det er laga gode nasjonale rettleiarar for korleis dette arbeidet kan organiserast.

Alle tiltak som bidreg til haldningar og verdiar som styrkjer eit inkluderande og mangfaldig samfunn, som hegnar om humane og demokratiske fellesverdiar og som går imot hatefulle ytringar, vil generelt virke førebyggjande på radikaliserings. Dette inngår allereie iform av mange ulike tiltak og på mange ulike vis i barnehagar og skular og mange arbeidsplassar. Tiltak må også vere retta mot å skape rom for ytringar. Drøfting og diskusjon som fremmer kritisk tankegang må løftast fram, heller enn at ytringar blir lagt lokk på og skjøve ned i "ekkokammer" på internett som berre stadfestar og forsterkar.

Samle ulike religiøse leiarar i dialogforum. Dialog kan verke førebyggjande i seg sjølv, og kan gje ein viktig arena for å hindre vidare eskalering når ein konkret situasjon oppstår.

Møre og Romsdal har to minoritetsrådgivarar som skal utarbeide og vidareutvikle rutinar for førebygging og handtering av negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, æresrelatert vald og kjønnslemlesting. Minoritetsrådgivarane er tilsett i Integrerings- og mangfaldsdirektoratet (IMDi), og har arbeidsstad rundt i fylka. Det er totalt 59 slike rådgivarar i Norge.

Eit anna viktig tiltak er å sørge for tilbod om lågterskel helsehjelp som er tilpasse fleire grupper.

Konsekvensreducerande tiltak

Politiet har ansvar for å handtere terror. Politiets sin beredskaps- og krisehandteringsevne, sikring av bygg og andre fysiske sikringsmiddel og etterretningsinnsats er sentrale kapasitetar for å kjempe mot valdeleg ekstremisme og terror.

Beredskapsplanverk klargjer ansvar, roller og oppgåver under ei akutt hending. Det kan også skape tryggleik at ein veit kva ein skal gjere. Barnehagar og skular er pålagd å gjere ei vurdering av risiko for alvorlege tilsikta hendingar og på bakgrunn av dette planlegge beredskapen.

Øving av beredskapsplanverk er alltid viktig og kan styrke samhandling og redusere konsekvensane av ei valdshending.

